

AKKREDITERINGS- RAPPORT

Vedtak om avslag på søknad om akkreditering av fagskoleutdanningen Kulturbasert reiseliv

TRØNDELAG HØYERE YRKESFAGSKOLE

2026

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et statlig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUT har et eget styre og er faglig uavhengig i oppgaver som gjelder akkreditering, tilsyn og evalueringer for å vurdere kvaliteten i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning. I tillegg har NOKUT forvaltningsoppgaver på vegne av departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning, og å stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene. NOKUTs formål og oppgaver er forankret i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven.

NOKUT skal bidra til at samfunnet har tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning. Gjennom arbeidet skal NOKUT søke å bistå institusjonene i kvalitetsarbeidet deres.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no

Institusjon	TRØNDELAG HØYERE YRKESFAGSKOLE
Sakkyndige	Trond Eftedal, Heidi Gamlesanne, Cecilie Skram Gil og Daniel Monstad Windt
Dato for vedtak	03.05.2026
NOKUTs saksnummer	26/00479

Hva søknaden gjelder

TRØNDELAG HØYERE YRKESFAGSKOLE (organisasjonsnummer 923247742) søkte NOKUT 13.09.2024 om akkreditering av *Kulturbasert reiseliv* som fagskoleutdanning.

Utdanningen er på 60 studiepoeng.

Søknaden gjelder for utdanningssted Trondheim.

Innhold

1 Vedtak	5
1.1 Dere kan klage på vedtaket	5
2 Gjennomgang av kravene for fagskoleutdanning	7
2.1 Utdanningens navn.....	7
2.2 Utdanningens faginnhold og struktur.....	8
2.3 Samarbeid med aktører i arbeidslivet	10
2.4 Overordnet læringsutbyttebeskrivelse.....	12
2.5 Avtaler, omfang og nivå.....	15
2.6 Opptakskrav.....	16
2.7 Politiattest	19
2.8 Skikkethetsvurdering	20
2.9 Fagmiljø	21
2.9.1 Fagmiljø – kravene fagskolen selv har fastsatt	21
2.9.2 Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt.....	24
2.10 Sensorer og praksisveiledere.....	28
2.10.1 Sensorenes kompetanse.....	28
2.10.2 Praksisveiledernes kompetanse	29

1 Vedtak

De faglige kravene for akkreditering av *Kulturbasert reiseliv*, 60 studiepoeng, nettbasert med samlinger, ved TRØNDELAG HØYERE YRKESFAGSKOLE, er ikke oppfylt. NOKUT akkrediterer derfor ikke utdanningen.

NOKUT akkrediterer alle fagskoleutdanninger, med unntak av fagskoleutdanninger innen akkrediterte fagområder, jf. lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 5 og forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) §§ 47 og 48.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden NOKUT mottok 13.09.2024.

Vedtaket gjelder for utdanningssted Trondheim.

1.1 Dere kan klage på vedtaket

Dere kan klage på dette enkeltvedtaket til oss. Klagefristen er tre uker etter at dere har mottatt vedtaket. Klagen skal nevne vedtaket dere klager på, og de endringene dere ønsker i vedtaket. Dere bør også begrunne klagen.

Dere kan ikke klage på vurderinger vi har gjort av det faglige innholdet i utdanningstilbudet. Det dere kan klage på er

- saksbehandlingsfeil, altså at NOKUT ikke har gjennomført saksbehandlingsprosessen på lovlig måte
- rettsanvendelsesfeil, altså at NOKUT har brukt feil del av regelverket, eller brukt regelverket feil
- feil faktum, altså at NOKUT har lagt til grunn feil faktagrunnlag for vår vurdering
- maktmisbruk
- urettmessig forskjellsbehandling

Dersom vi opprettholder vedtaket på tross av klagen, videresender vi klagen til klagenemnda for vedtak fattet av NOKUT. Klagenemnda fatter endelig vedtak. Dere har rett til innsyn i dokumentene i saken.

Reglene om klage framgår av forvaltningsloven:

- Klagerett på enkeltvedtak - § 28
- Klagefrist - § 29
- Innholdet i klagen og hvem det skal rettes til - § 32
- Klageinstans - §§ 32 og 33
- Klageinstansens vedtak er endelig - § 28
- Retten til innsyn i dokumentene i saken - § 18

Forholdet mellom NOKUTs vedtak og forvaltningsloven, og at dere ikke kan klage på faglige vurderinger, går fram av fagskoleforskriften § 55.

Se også informasjon om NOKUTs klagenemnd i forskrift om enkelte klagenemnder på Kunnskapsdepartementets område kapittel 2.

2 Gjennomgang av kravene for fagskoleutdanning

I gjennomgangen av kravene fører vi først opp kravet som dokumentasjonen er vurdert opp mot under hver overskrift, og deretter NOKUTs vurdering.

2.1 Utdanningens navn

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 tredje avsnitt bokstav a

«Utdanningen skal ha et dekkende navn.»

Kravet er at utdanningen skal ha et «dekkende navn». Ordlyden i «dekkende navn» tilsier at navnet skal signalisere hvilken kompetanse studentene har etter å ha gjennomført utdanningen, og at navnet ikke kan være så overordnet at det ikke er tydelig hva som ligger i utdanningen. Utdanningens navn må gi mening for potensielle studenter, arbeidsgivere og samfunnet ellers. Navnet skal imidlertid ikke i seg selv si noe om utdanningens nivå eller lengde, og skal dermed ikke inneholde ordet «fagskoleutdanning» eller henviser til antall studiepoeng utdanningen er på.

Kravet til utdanningens navn må ses i sammenheng med og speile utdanningens læringsutbytte. Utdanningens navn må være så presist at det ikke forveksles med andre utdanninger som har et annet nivå eller læringsutbytte. Det betyr at navnet må skille seg fra navn på eksisterende utdanninger som ligger på et annet nivå i NKR, og navn på andre fagskoleutdanninger som er vesentlig lengre eller kortere.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Utdanningens navn er ifølge søknaden, *Kulturbasert reiseliv*.

Fagskolen beskriver utdanningen i lys av flere utfordringer som overturisme og behov for bærekraftig utvikling, behov for å skape flere helårlige tilbud innen opplevelsesnæringen som vil kreve mer kompetanse og et mål om å koble mat og reiseliv regionalt og nasjonalt for å skape attraktive reiselivsdestinasjoner. Målet med utdanningen er å heve kompetansen blant ansatte i

reiselivsnæringen, og fagskolen viser til en undersøkelse i regi av NHO Reiseliv 2023 som dokumenterer at 67 % av bedriftene etterspør ansatte med utdanning på høyere yrkesfaglig nivå. I tillegg beskriver fagskolen et mål om å synliggjøre en karrierevei innen høyere yrkesfaglig utdanning for elever som har fullført videregående utdanning innen salg, service og reiseliv, restaurant- og matfag, og deler av naturbruk.

Vurdering

Den sakkyndige komiteen vurderer at navnet reflekterer det vesentlige innholdet i læringsutbyttebeskrivelsene og emnene i utdanningen, og at navnet derfor er dekkende for utdanningen.

2.2 Utdanningens faginnhold og struktur

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 tredje avsnitt bokstav b

«Utdanningen skal ha et faginnhold og en struktur som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet.»

Utdanningen skal ha et faginnhold og en struktur som er «egnet» til at studentene kan oppnå læringsutbyttet. En alminnelig språklig forståelse av «egnet» tilsier at utdanningen skal ha et innhold og må være organisert på en måte som gjør det mulig for studentene å oppnå utdanningens læringsutbytte.

De fleste utdanninger er delt opp i emner. Emnene skal til sammen bidra til at det overordnede læringsutbyttet oppnås. Hvert emnes innhold og omfang, og sammenhengen mellom emnene, må være fastsatt i studieplanen.

For at kravet skal være oppfylt må faginnholdet verken være for snevert eller omfattende til at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Videre kreves det at rekkefølgen og sammenhengen mellom emner og temaer er logisk, og støtter opp under den læringsprosessen studentene skal gjennomgå.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Kravet er ikke oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Utdanningen er ifølge søknaden delt opp i følgende emner:

- Emne 1: Reise og besøksforvaltning (10 stp.)
- Emne 2: Vertskap og formidling (10 stp.)
- Emne 3: Opplevelsesdesign (10 stp.)
- Emne 4: Ledelse, økonomi og markedsføring (10 stp.)
- Emne 5: Hovedprosjekt (10 stp.)
- Emne 6: Historie og kultur (10 stp.)

Temaene som hører til under de ulike emnene blir ikke gjengitt her, men framgår av søknadens vedlegg om utdanningens innhold og struktur.

Vurdering

Den sakkyndige komiteen vurderer at fire av utdanningens emner er spesifikke reiselivsemner. Utover det er utdanningen bygget opp av emnet i ledelse, økonomi og markedsføring (LØM), samt et hovedprosjekt som vil gi studentene anledning til å studere konkrete problemstillinger innenfor reiseliv, enten til egen eller valgt bedrift.

Den sakkyndige komiteen vurderer at sammenhengen mellom utdanningens faginnhold og de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene er svak. I de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene viser fagskolen til entreprenørskap, innovasjon, produktutvikling og verdiskaping. Disse ordene er ikke nevnt i emnene eller blitt aktualisert som selvstendige tema i utdanningen. Komiteen kan derfor ikke avgjøre hvilken type kompetanse som er vektlagt når studentene skal få undervisning i for eksempel entreprenørskap. Valg av temaer fremstår for den sakkyndige komiteen som noe tilfeldig, og komiteen vil peke på ulike problemstillinger og knytte dem til enkelte emner:

LØM-emnet

Komiteen stiller seg kritisk til utformingen av emnet i ledelse, økonomi og markedsføring. Komiteen etterspør tema innen endringsledelse og kommunikasjon. Markedsføring inngår som tittel i emnet, men komiteen finner ingen tema relatert til markedsføringsfaget i listen med oppgitte tema. Komiteen vurderer markedsføring som en sentral komponent for reiselivsutdanninger, og det er nødvendig for studentene å kunne opparbeide seg kompetanse i markedsføring før videre arbeid innen yrkesfeltet, reiseliv. Fraværet av markedsføring i emnet støtter ikke opp om den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen som omhandler kunnskap om markedsføring. Komiteen vurderer derfor faginnholdet i emnet som svakt og sammenhengen mellom emne og overordnet læringsutbyttebeskrivelse som svak.

Reise og besøksforvaltning

Den sakkyndige komiteen savner en tydeligere avgrensning av lover og regler som bidrar til å forme faginnholdet. Komiteen får ikke kjennskap til hvordan fagskolen velger å avgrense og definere faginnholdet knyttet til følgende læringsutbyttebeskrivelse: «har innsikt i gjeldende lover, relevant regelverk og standarder for reiselivsnæringen». Komiteen skulle gjerne sett hvilke lover og forskrifter fagskolen mener er relevante for utdanningen og dermed kunnet vurdere faginnholdet i lys av utdanningens egenart.

Vertskap og formidling

Komiteen ser ikke at fagskolen skal undervise studentene i vertskapsrollen. Begrepet er brukt flere ganger i det overordnede læringsutbyttet, og koblet til «... vertskapsrollens funksjoner og kommunikasjon og formidling». Komiteen mener fagskolen må definere tydeligere hva fagskolen vil gi studentene opplæring og kompetanse i når det kommer til virket som profesjonelt vertskap.

Samlet sett vurderer den sakkyndige komiteen at kravet ikke er oppfylt.

Anbefaling:

Sammenhengen mellom faginnhold og overordnet læringsutbytte må styrkes, og komiteen anbefaler fagskolen å sjekke at læringsutbyttebeskrivelsene gjør seg gjeldende og blir reflektert tilstrekkelig i faginnholdet på emnenivå. Komiteen etterlyser blant annet mer faginnhold i undervisningen innenfor temaet kulturelle forskjeller, ettersom utdanningen i navnet viser til et kulturbasert reiseliv.

Komiteen har også vurdert faginnholdet opp imot opptakskravene. I beskrivelsen av utdanningen redegjør fagskolen for viktigheten fremover av å koble mat med regionalt og nasjonalt reiseliv for å skape unike mat- og måltidsopplevelser. Verdiskapingen i reiselivsbransjen forutsetter at studentene får kompetanse i å utvikle konsepter, i egen bedrift eller som ansatt, som skaper nysgjerrighet og inviterer til reiseliv, enten det skjer i form av salg eller opplevelser relatert til matproduksjon, bruken av produkter (kokkekunst), formidling av matkultur (tradisjoner, opphav og historieformidling) eller lignende. Komiteen anbefaler fagskolen å spisse utdanningen noe mer ved å trekke matkomponenten tydeligere inn i utdanningen. Komiteen følger opp dette ettersom fagskolen selv vektlegger koblingen mellom mat og reiseliv i utformingen av opptakskravene med henvisning til gruppen med fagbrev innenfor restaurant- og matfag.

2.3 Samarbeid med aktører i arbeidslivet

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første avsnitt

«Fagskolen skal samarbeide med aktører i arbeidslivet for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for ett eller flere yrkesfelt.»

Ordlyden i kravet viser til at utdanningen skal være yrkesrettet, og stiller krav til formålet med samarbeidet mellom fagskolen og aktører i arbeidslivet. Kravet må tolkes i lys av fagskoleloven § 4 første avsnitt andre setning, som sier at fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Også i forarbeidene til fagskoleloven er det gitt uttrykk for at fagskoleutdanning skal svare til behov i arbeidsmarkedet. Fagskoleutdanning skal dermed være en avsluttet og selvstendig

utdanning med opplæring i spesifikke ferdigheter, som skal kunne tas i bruk for å løse konkrete oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak. Samarbidspartnerne må være relevante for å kunne sikre at utdanningen kan tas i bruk i arbeidslivet.

Fagskolen må i søknaden vise at den har planer om regelmessig og systematisk samarbeid med arbeidslivet. Det sentrale er at samarbeidet bidrar til at utdanningen er relevant for minst ett yrkesfelt. Det er ikke tilstrekkelig at enkeltpersoner i fagmiljøet har uformell kontakt med representanter for yrkesfeltet. Samarbeidet med arbeidslivet bør handle om utvikling, gjennomføring og evaluering av utdanningen.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Kravet er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

I søknaden oppgir fagskolen at den har signert samarbeidsavtaler med disse aktørene i arbeidslivet:

- MiST - Museene i Sør-Trøndelag
- Røros hotell-gruppen
- Trøndelag Reiseliv
- Øynaparken kulturlandskapshotell
- Ersgard (gårdshotell)
- Oppdal videregående skole

Det går fram at fagskolen har samarbeidet om utviklingen av utdanningen gjennom et eget fagråd for reise- og opplevelsesnæringen som fagskolen opprettet i 2024. Fagrådet er satt sammen av et utvalg bedrifter etter bestemte kriterier fra regionen, og disse representerer store og små reise- og opplevelsesaktører. Fagskolen oppgir at fagrådet vil ivareta og sikre at utdanningen er riktig og fremtidsrettet.

Samarbeidsavtalene åpner opp for bedriftsbesøk (utveksling av kompetanse og reelle problemstillinger) som er aktuelt for studentenes prosjektoppgaver. Fagskolen planlegger å integrere bedriftsbesøk i undervisningen i hvert enkelt emne.

Vurdering

Fagskolen beskriver samarbeid med aktører fra yrkesfeltet i utviklingen av denne utdanningen. Den sakkyndige komiteen vurderer at de navngitte virksomhetene sikrer tilfredsstillende bredde for utdanningen, og at de vil kunne bidra til å sikre at læringsutbyttet er relevant for yrkesfeltet. Komiteen vurderer videre at planene for det fremtidige samarbeidet er tilstrekkelig. Samlet viser dette at kravet er oppfylt.

2.4 Overordnet læringsutbyttebeskrivelse

Krav fra regelverket

Fra Fagskoleloven § 5 første avsnitt tredje setning

«Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.»

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-1 andre avsnitt

«Utdanningens læringsutbytte skal være utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), og kvalifikasjonen skal være tilstrekkelig for å utøve yrket.»

Fra Fagskoleloven § 4a første avsnitt første setning

«Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil to års utdanning på fulltid.»

Bestemmelsene om læringsutbytte stiller krav til hvordan læringsutbyttet skal beskrives, og på hvilket nivå kvalifikasjonene skal være. En læringsutbyttebeskrivelse skal beskrive hva en person vet, kan og er i stand til å gjøre som resultat av læringsprosessen som skjer gjennom utdanningen, jf. forskrift om NKR og EQF (Det europeiske rammeverket for kvalifikasjoner) § 2 bokstav c.

Utdanningens læringsutbytte er styrende for mange andre sider av utdanningen. Det må være samsvar mellom det overordnede læringsutbyttet og utdanningens navn, omfang, nivå i NKR, faginnhold og struktur, opptakskrav og fagmiljø. Læringsutbyttet skal være på nivå 5 i NKR, jf. fagskoleloven § 4 første avsnitt første setning. Det må derfor vurderes om læringsutbyttebeskrivelsen(e) er i tråd med NKR nivå 5.1 eller 5.2. Søkeren må i søknaden oppgi hvilket nivå i NKR utdanningen ligger på. For utdanninger på 90 studiepoeng, eller utdanninger som bygger videre på andre fagskoleutdanninger uavhengig av omfang, skal søkeren oppgi det nivået som stemmer best overens med utdanningens læringsutbytte.

Kravet om utdanningens læringsutbytte, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-1 andre avsnitt, henger tett sammen med kravet i fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første avsnitt om samarbeid med yrkesfeltet, og fagskolelovens krav om at utdanningen må gi en kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæring, jf. fagskoleloven § 4 første avsnitt andre setning. Det må derfor vurderes om kvalifikasjonen er tilstrekkelig for å utøve yrket, om utdanningen gir en kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæring, og om læringsutbyttet er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttebeskrivelsen må være så fagspesifikk at den gir mening som en overordnet beskrivelse av kompetansen, og den kan ikke ligge for tett på de generelle formuleringene i NKR. Det må også være mulig å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Hvis fagskolen benytter karakterer som vurderingsuttrykk, må det være mulig å sette karakterer på studentene som speiler hvor godt de mestrer læringsutbyttet. Det må til slutt vurderes om studentene kan oppnå læringsutbyttet med grunnlag i startkompetansen de kommer inn med (utdanningens opptakskrav). Alle studenter som har fullført og bestått utdanningen, skal minimum ha oppnådd utdanningens overordnede læringsutbytte. Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil to års utdanning på fulltid, jf. fagskoleloven § 4 a første avsnitt første setning.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Kravet om at læringsutbyttet skal være i samsvar med NKR er ikke oppfylt.
- Kravet om at kvalifikasjonen skal være tilstrekkelig for å utøve yrket er oppfylt.
- Kravet om utdanningens omfang er oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Fagskolen oppgir i søknaden at utdanningen gir uttelling i 60 studiepoeng og ligger på nivå 5.1 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Utdanningen har følgende overordnede læringsutbytte:

Kunnskap

Kandidaten:

- har kunnskap om reiselivets organisatoriske og strukturelle oppbygging samt reisemålets organisering
- har kunnskap om bærekraftig destinasjonsutvikling, og prinsippene i den norske sertifiseringen av bærekraftige reisemål
- har kunnskap om entreprenørskap, innovasjon, produktutvikling, markedsføring, økonomistyring og verdiskaping i reiselivsnæringen generelt, og bedriften spesielt
- har kunnskap om vertskapsrollens funksjoner og kommunikasjon og formidling
- har innsikt i gjeldende lover, relevant regelverk og standarder for reiselivsnæringen
- har kunnskap om historie og kulturarv på lokalt og nasjonalt nivå

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke sin faglige kunnskap til å identifisere tiltak som bidrar til innovasjon og utvikling av en reiselivsbedrift
- kan bruke sin kunnskap om vertskapsrollen og kommunikasjon og formidling til å skape gode relasjoner mellom gjester, kolleger og samarbeidspartnere

- kan utøve vertskapsrollen i møte med gjester fra ulike kulturbakgrunn
- kan vurdere bedriftens økonomiske situasjon, markeds- og ledelsesutfordringer, og treffe hensiktsmessige og begrunnede valg
- kan finne og henvise til informasjon og fagstoff knyttet til reiseliv og vurdere relevansen for en yrkesfaglig problemstilling
- kan gjøre rede for og formidle lokal og nasjonal historie og kulturarv

Generell kompetanse

Kandidaten

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper som er gjeldende for reiselivsnæringen
- kan anvende kunnskap om opplevelsesdesign og utvikling av reiselivsprodukter til utvalgte målgrupper
- kan bygge relasjoner og samarbeide med andre reiselivsaktører og på tvers av andre bransjer
- har forståelse for lokale reiselivsaktørers verdiskaping og etiske prinsipper innen økonomistyring og markedsetablering
- kan utvikle og planlegge nye reiselivsprodukt i tråd med bærekraftige prinsipper
- har forståelse for historiens og kulturens betydning i utvikling av fremtidens reiselivsprodukter

Vurdering

Samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR)

Læringsutbyttebeskrivelsene ligger under de riktige kategoriene (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse). Komiteen vurderer at det mangler to deskriptorer på nivå 5.1 i NKR. Disse er ikke dekket inn av læringsutbyttebeskrivelsene:

- kan oppdatere sin yrkesfaglige kompetanse
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket

Det er et vilkår at studentene får et overordnet læringsutbytte som er i samsvar med NKR. Studentene skal oppnå alle de kvalifikasjonene som følger av nivå 5.1 i NKR. Fagskolen kan utelate én eller flere deskriptorer i NKR, men må da begrunne i søknaden hvorfor og hvordan utdanningen likevel gir tilstrekkelig med kvalifikasjoner som er nødvendig for å utøve yrket eller virket som utdanningen sikter å gi studenten kompetanse i. Komiteen finner ingen slik begrunnelse, og komiteen vurderer fraværet av kvalifikasjoner som en mangel.

Utdanningens omfang

Utdanningens omfang er på 60 studiepoeng. Komiteen vurderer at det er mulig å oppnå overordnet læringsutbytte innenfor ett år med fulltidsstudier.

Kvalifikasjoner og yrkesutøvelse

Den sakkyndige komiteen vurderer at utdanningen ikke er rettet mot å gi studentene kompetanse til å utøve et bestemt yrke eller virke, men at den - gitt utdanningens overordnede læringsutbyttebeskrivelser og faginnhold og struktur - har som formål å heve breddekompetansen til studentene innenfor et bredt spekter av aktiviteter som på ulikt vis tilstøter og er relevante for arbeid innenfor reiselivsbransjen lokalt og nasjonalt.

Dette gir seg utslag i de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene som blant annet spenner fra å gi studentene kunnskap om historie og kultur, til bedriftsøkonomi, til hvordan man kan utøve vertskapsrollen i praksis i møte med gjester med ulik kulturbakgrunn. Komiteen tolker denne utdanningen som en form for «kunnskaps- og ferdighetsreise» der studentene skal 1) lære om utvikling av reiselivskonsepter, 2) utvikle et konsept og produkter og 3) drifte et konsept/foretak, enten i rollen som leder eller medarbeider. Komiteen vurderer at overordnet læringsutbytte gir studentene relevant breddekompetanse for arbeid i reiselivsnæringen, men mangler å gi en utdanning som gjør at studentene kan oppnå alle kvalifikasjoner som følger av NKR på nivå 5.1.

Komiteen vurderer utdanningen som bred og lite spisset, og det sammenfaller med opptaksgrunnlaget til utdanningen. Komiteen vurderer derfor at utdanningen vil være en vei for studenter med ulik startkompetanse (ulike fagbrev) å kunne oppnå en breddekompetanse som vil kunne lede til en heving av grunnkompetansen i reiselivsbransjen generelt.

Anbefaling:

Gitt utdanningens egenart og innhold anbefaler komiteen fagskolen likevel å spisse formålet med utdanningen noe mer. En aktuell måte å snevre det inn på er å tydeliggjøre en yrkesrolle. Fagskolen bør ta stilling til, og tydeliggjøre, om utdanningen skal gi personer en bestemt kompetanse i oppstart og utvikling av reiselivsopplevelser, eller så kan fagskolen vekte utdanningen mer mot å gi studentene kompetanse i drift av et reiselivsforetak og videreutvikling av kulturbaserte reiselivskonsept. Hvis fagskolen velger å følge anbefalingen bør også fagskolen tilpasse det overordnede læringsutbyttet og faginnholdet deretter. Det med rolle kan også kobles til det organisatoriske. Komiteen anbefaler å gjøre det tydeligere for studentene om de skal få kompetanse i å lede en reiselivsbedrift og/eller kunne ta del i driften som en medarbeider.

Komiteen anbefaler fagskolen avslutningsvis å definere enda tydeligere hva som ligger i begrepet «kulturbasert reiseliv».

2.5 Avtaler, omfang og nivå

Krav fra regelverket

Fra Fagskoleforskriften § 47 fjerde avsnitt

«NOKUT skal påse at fagskoleutdanningen er i tråd med de internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler som Norge er forpliktet til å følge.»

Kravet er bare relevant dersom det finnes internasjonale standarder, konvensjoner eller avtaler som har betydning for den aktuelle fagskoleutdanningen. Det må vurderes konkret hvorvidt det finnes et internasjonalt regelverk som er av betydning for den enkelte fagskoleutdanning. Det som kreves er at fagskoleutdanningen er «i tråd med» det relevante internasjonale regelverket.

En alminnelig språklig forståelse av «i tråd med» tilsier at det sentrale er at fagskoleutdanningen ikke har et innhold som strider mot eller ikke er i samsvar med det internasjonale regelverket. Det må derfor vurderes hvorvidt det er noe ved utdanningen som ikke er forenlig med en internasjonal avtale, konvensjon eller standard.

Konklusjon

Kravet er ikke aktuelt for denne utdanningen.

2.6 Opptakskrav

Krav fra regelverket

Fra Fagskoleforskriften § 7 første avsnitt, fjerde avsnitt første setning og femte avsnitt første setning

«Kvalifisering for opptak (1) Opptak til fagskoleutdanning krever enten relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring eller generell studiekompetanse [...], eller tilsvarende realkompetanse. (4) Styret selv kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen. (5) Styret selv kan i tillegg stille opptakskrav om fullført og bestått fagskoleutdanning til fagskoleutdanninger.»

Bestemmelsen stiller krav til hvilke opptakskrav fagskolen kan stille for utdanninger. Fagskoleopptak er regulert i fagskoleloven § 16. Fagskoleforskriften § 7 presiserer fagskolelovens kvalifiseringskrav. Det er presisert i bestemmelsens første avsnitt at opptak til fagskoleutdanning krever enten relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring eller generell studiekompetanse, eller tilsvarende realkompetanse. Innenfor disse rammene er det fagskolen selv som bestemmer hvilke opptaksgrunnlag som gjelder for de utdanningene den tilbyr. Dette skal vedtas i forskrift, jf. fagskoleloven § 16 fjerde avsnitt, og skal også stå i studieplanen, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-1 femte avsnitt.

I studieplanen er opptakskravet gjerne presisert mer i detalj enn i forskriften. Opptakskravet må oppgi hva som er det generelle opptakskravet til studiet, det vil si for eksempel å oppgi de aktuelle fagbrevene som gir opptak. Videre må opptakskravet ses i sammenheng med utdanningens overordnede læringsutbyttebeskrivelser, innhold og omfang. Det må vurderes om det er realistisk at studentene kan nå det overordnede læringsutbyttet innenfor det oppgitte omfanget (studiepoeng) for utdanningen med opptakskravet som er gitt.

Opptakskravet skal også inneholde bestemmelser om realkompetansevurdering i tråd med fagskoleloven § 16 og fagskoleforskriften § 7. Realkompetanse er definert i fagskoleforskriften § 2 bokstav b som «dokumentert kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse tilegnet uavhengig av læringsarena, gjennom formell, ikke-formell og uformell læring». Opptak på grunnlag av realkompetanse forutsetter en tilsvarende kompetanse som det generelle opptakskravet til utdanningen. I utgangspunktet er det kun søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret som kan tas opp på grunnlag av realkompetanse, jf. fagskoleloven § 16 andre avsnitt første setning. Det kan imidlertid gis unntak fra alderskravet for kunstfaglige skoleutdanninger, jf. fagskoleforskriften § 8, jf. fagskoleloven § 16 andre avsnitt.

Fagskolens styre kan stille spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen, jf. fagskoleforskriften § 7 fjerde avsnitt. Det spesielle opptakskravet må være «relevant» for den konkrete utdanningen. Med spesielle opptakskrav menes «krav om bestemte fag, fagbrev, svennebrev, karakterer, poeng, opptaksprøver, arbeidserfaringer, autorisasjoner, sertifiseringer eller andre yrkesgodkjenninger», jf. fagskoleforskriften § 7 fjerde avsnitt andre setning. Listen er uttømmende, og fagskolen har ikke anledning til å stille andre spesielle opptakskrav enn de som er listet opp.

Dersom fagskolen har satt spesielle opptakskrav for utdanningen, må det komme tydelig frem hva som kreves av søkerne. Dersom en utdanning har opptaksprøve som spesielt opptakskrav, må fagskolen fastsette hvor stor vekt opptaksprøven skal tillegges, jf. fagskoleforskriften § 18. I henhold til fagskoleforskriften § 7 tredje avsnitt kan realkompetansevurdering ikke foretas for spesielt opptakskrav i form av yrkesgodkjenning, autorisasjon eller sertifisering etter annen lovgivning med grunnlag i fagskoleforskriften § 7 fjerde avsnitt.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Formelle opptakskrav er i tråd med regelverket.
- Beskrivelse av realkompetansevurdering er i tråd med regelverket.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Utdanningen har ifølge søknaden følgende opptakskrav:

«Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved Trøndelag høyere yrkesfagskole sier:

§ 2-3. Opptakskrav

(1) Opptakskrav til fagskolen er:

- a. Fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev, svennebrev eller vitnemål fra relevant yrkesutdanning. Informasjon om hvilke kompetanser som gir rett til opptak på den enkelte utdanning finnes i de enkelte studieplaner.
- b. Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende kompetanse som i a etter gjennomført realkompetansevurdering. Ved opptak med bakgrunn i realkompetanse,

må søkeren fremlegge dokumentasjon på realkompetanse tilsvarende de ordinære opptakskravene.
c. For enkelte studier kan studiekompetanse være opptaksgrunnlag.

(2) For enkelte studier kan det være avvikende opptakskrav. Det henvises til de respektive studieplaner.

(3) Søkere som ikke har dokumentert fullført og bestått fag- eller svenneprøve innen fristen for å sende inn dokumentasjon, og som derfor ikke er kvalifisert for opptak, kan få opptak til fagskoleutdanning dersom de kan dokumentere at de skal gjennomføre fag- eller svenneprøven i løpet av det påfølgende semesteret. Studieplassen gis på vilkår av bestått prøve.

(4) Søkere som har fått opptak uten bestått fag- eller svenneprøve, kan ikke reservere studieplassen jf. § 2-12.

(5) Studenter med opptak på visse vilkår som ikke oppfyller opptakskravene i løpet av første semester etter opptak, mister studieplassen og studieretten.

Fagbrev som kvalifiserer til kulturbasert reiseliv:

Fra utdanningsområdet Restaurant og matfag

- Baker
- Sjømatproduksjon
- Ernæringskokk
- Industriell matproduksjon
- Ferskvarehandler
- Kjøttskjærer
- Kokk
- Konditor
- Pølsemaker
- Servitør
- Slakter

Fra utdanningsområdet Salg, Service, Reiseliv

- Reiselivsmedarbeider
- Salgsmedarbeider
- Resepsjonist

Fra utdanningsområdet Naturbruk

- Agronom
- Reindriftsfaget»

Vurdering

Den sakkyndige komite vurderer at opptakskravet er relevant for en fagskoleutdanning i reiseliv, og at bestemmelsene om realkompetanse er i tråd med regelverket. Komiteen vurderer også at det er sammenheng mellom opptakskravet, utdanningens læringsutbytte og innhold. Samlet viser dette at kravene er oppfylt.

Komiteen vurderer det som positivt at fagskolen har gjort et bevisst utvalg av fagbrev, og slik tydeliggjort en kobling mellom fagbrev fra ulike utdanningsområder og mål med denne fagskoleutdanningen. Fagbrevene representerer ulike tilnærminger til reiselivsvirksomhet. Det betyr også at startkompetansen til studentene vil være forskjellig, for eksempel mellom en som har utdannet seg til å bli pølsemaker, til forskjell fra en som har blitt servitør. Komiteen vurderer likevel at alle kan bidra inn i reiselivsnæringen på ulikt vis.

Anbefaling:

Komiteen anbefaler fagskolen å ta inn flere fagbrev fra naturbruk inn i opptakskravet. Fagskolen skriver selv i søknaden at det er viktig å synliggjøre en karrierevei innenfor reiseliv for personer med fagbrev. Komiteen vurderer det som hensiktsmessig å utvide antall fagbrev i lys av målet og utdanningens egenart, og viser blant annet til at fiskere og hestefaglærte, på lik linje med agronomer, kan bidra inn i utviklingen av reiseopplevelser.

2.7 Politiattest

Krav fra regelverket

Fra Fagskoleloven § 27 første og andre avsnitt

«I utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, skal fagskolen kreve at studentene skal legge frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Fagskolen kan kreve politiattest ved opptak eller underveis i slike utdanninger. Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, gjelder disse reglene tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning.»

Ifølge ordlyden har fagskolen en plikt til å kreve politiattest i visse situasjoner. Ordlydsforståelsen støttes av forarbeidene. I vurderingen av om det skal kreves politiattest ved opptak, er det ikke nødvendig at studenten med sikkerhet vil komme i kontakt med mindreårige. I forarbeidene til fagskoleloven er det lagt til grunn at det er tilstrekkelig at det er en mulighet for at studenten, i forbindelse med praksisstudier eller klinisk undervisning, kan komme i kontakt med mindreårige på en slik måte at overgrep kan finne sted. Dersom utdanningen ikke har obligatorisk praksis eller klinisk undervisning, er det ikke adgang til å kreve

politiattest ved opptak. Dette gjelder også dersom det bare er en mulighet for at studenten velger praksisopplæring eller klinisk undervisning i fremtiden.

Fagskolen kan imidlertid kreve politiattest fra disse studentene senere i utdanningsløpet dersom de skal delta i praktisk eller klinisk undervisning hvor de vil kunne komme i kontakt med mindreårige på en slik måte at overgrep kan finne sted. Politiattest kan bare brukes dersom den bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer, jf. politiregisterloven § 37 første avsnitt nr. 4.

Det er i forarbeidene til fagskoleloven lagt til grunn at i utdanninger der en student kan komme i kontakt med utviklingshemmede eller andre sårbare grupper, vil vedkommende også kunne komme i kontakt med mindreårige. I forarbeidene til fagskoleloven går det fram at man med «praksisstudier» legger Universitets- og høyskolerådets definisjon til grunn: studier som «kjennetegnes av at studenten for en tidsbestemt periode befinner seg i en situasjon hvor han eller hun skal arbeide omtrent som en yrkesutøver. Kravene til oppgaver, omfang og utførelse vil være ulike avhengig av hvor i studieløpet studenten befinner seg. Situasjonen er som oftest kjennetegnet av at praksisstudiene gjennomføres utenfor utdanningsinstitusjonens egen ramme, og at en fagperson på praksisstedet er veileder».

Konklusjon

Kravet er ikke aktuelt for denne utdanningen.

2.8 Skikkethetsvurdering

Krav fra regelverket

Fra Fagskoleforskriften § 27 første og andre avsnitt

«Skikkethetsvurdering skal foregå ved alle utdanninger der studenten kan utgjøre en fare, jf. § 26. [...] Ved akkreditering av fagskoleutdanning skal det vurderes om fagskolen skal foreta skikkethetsvurderinger for den aktuelle fagskoleutdanningen.»

Fra Fagskoleforskriften § 26

«En skikkethetsvurdering skal avdekke om studenten har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve yrket. En student som i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, er ikke skikket for yrket.»

Det følger av fagskoleforskriften § 27 andre avsnitt at det ved akkreditering av utdanning skal vurderes om fagskolen skal foreta skikkethetsvurderinger for den aktuelle fagskoleutdanningen.

Formålet med en skikkethetsvurdering er å avdekke om studentene har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve yrket, jf. fagskoleforskriften § 26 første setning. Skikkethetsvurderinger skal foregå ved alle utdanninger der studenten kan utgjøre en fare, jf. § 26, jf. § 27 første avsnitt første setning. I utdanninger der studentene er i kontakt med barn, unge eller voksne i sårbare posisjoner, og kan utsette deres liv, fysiske og/eller psykiske helse, rettigheter og sikkerhet for fare skal det dermed foretas skikkethetsvurderinger, jf. § 26, jf. § 27.

Sårbare situasjoner kan være hvis studenter har ansvar eller omsorg for et individ, og der det kan oppstå et tillitsforhold. Dette kan for eksempel være dersom studenter skal møte sårbare individer som en del av arbeidsoppgavene i praksis eller klinisk undervisning. Et annet eksempel er dersom studentene er avhengig av hverandre og sårbare i læringssituasjonen eller yrkesutførelsen, blant annet som kollegaer. Dersom studenter kan utgjøre en slik fare, må det foretas skikkethetsvurdering, jf. § 27 første avsnitt første setning. Det er fagskolens ansvar å legge utdanningene til rette for at vurderingen av om en student er skikket for yrket, kan foretas innenfor rammene av utdanningen. Læringsformene må dermed være egnet til å avdekke studentenes skikkethet. Det er kun utdanninger definert i § 27, jf. § 26 som kan underlegges en egen skikkethetsvurdering.

Konklusjon

Kravet er ikke aktuelt for denne utdanningen.

2.9 Fagmiljø

2.9.1 Fagmiljø – kravene fagskolen selv har fastsatt

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 tredje avsnitt

«Fagskolen skal fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning»

Fagmiljø er definert i fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav a som «de som regelmessig og direkte bidrar til å gjennomføre, organisere eller utvikle utdanningen eller fagområdet». Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-3 tredje avsnitt at fagskolen skal fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning. Fagskolen må fastsette egne fagspesifikke krav til hvilket fagmiljø den enkelte utdanning skal ha. Dette gjelder også krav til rollene som faglig og utdanningsfaglig ansvarlig.

De kravene fagskolen selv fastsetter, må oppfylle kravet i fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første og andre avsnitt, jf. kapittelet «Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt». Det betyr at

kravene må sikre at fagmiljøets størrelse og kompetanse står i forhold til antallet studenter og utdanningens innhold og egenart. Kravene må også sikre at det i fagmiljøet finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå, utdanningsfaglig kompetanse og oppdatert yrkeserfaring. Fagskolen må stille krav til utdanning for faglig ansvarlig som er relevant for utdanningens innhold og egenart.

Videre må fagskolen stille krav til utdanningsfaglig utdanning for utdanningsfaglig ansvarlig. Se for øvrig til utdypingen av disse kravene til fagmiljøet under kapittelet «Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt».

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Kravene fagskolen stiller til fagmiljøets kompetanse og sammensetning er ikke i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Kravene fagskolen stiller til den utdanningsfaglig ansvarlige er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Kravene fagskolen stiller til den faglig ansvarlige er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Kravene fagskolen stiller til fagmiljøets størrelse er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Den sakkyndige komiteen viser til kravspesifikasjonen for fagmiljøet hvor fagskolen oppgir hvilke krav som er stilt til utdanningens fagmiljø. Under «Vurdering» gjengis det som har vært utslagsgivende for vurderingen.

Vurdering

Fagmiljøets kompetanse og sammensetning

Komiteen vurderer det som fleksibelt av fagskolen å åpne opp for et enten-eller-krav til faglærere: enten krav til formell utdanning eller oppdatert yrkeserfaring relevant for undervisningen i det spesifikke emnet. Fagskolen har i stor grad tydeliggjort hva som kreves av «yrkeserfaring» og har definert hva som regnes som «oppdatert» i flere av emnene. Det er likevel to unntak. I emnene *Opplevelsesdesign* og *Historie og kultur*, har fagskolen satt krav om oppdatert yrkeserfaring uten at det er nærmere avgrenset hva som er å regne som oppdatert yrkeserfaring. Dette vurderer komiteen som en mangel.

Fagskolen har gjennomgående satt krav til faglærere om å ha formell utdanning. I kompetansekravene går følgende setning igjen: «Formell utdanning på minimum fagskolenivå innen det aktuelle området, ...». Det kommer ikke frem av setningen hva frasen «det aktuelle området» viser til. Slik kravspesifikasjonen står nå kan ikke komiteen vurdere om frasen «det aktuelle området» viser til tittel på emnet og/eller til faginnholdet oppgitt tematisk per emne og/eller til utdanningens

overordnede fagområde (reiseliv). Komiteen savner en konkret redegjørelse i kravspesifikasjonen for hvert emne, som svarer ut hvilke fagområder eller fagdisipliner det er aktuelt å ha formell utdanning i, og som ved behov spesifiserer enkeltutdanninger som er relevante. Dette er særlig aktuelt når fagskolen ikke har skrevet ut hvilke kompetansebehov som må dekkes inn i hvert enkelt emne.

Kompetansebehov er en viktig referanse komiteen skal ha tilgang på når den skal vurdere om fagskolen har satt tilstrekkelige minimumskrav til fagkompetansen i fagmiljøet i sin helhet. Komiteen må kunne sammenligne behovet for kompetanse i det aktuelle emnet, med de kravene fagskolen setter til den/de som skal undervise i emnet. Denne problemstillingen kommer til uttrykk i alle emner, men særlig i emnet *Vertskap og formidling*. Temaene i emnet dekker ulike fag, og komiteen vurderer at det er behov for undervisningskompetanse i alt fra helse (for eksempel førstehjelp) til kommunikasjon. Komiteen savner en tydelig redegjørelse fra fagskolen på det samlede kompetansebehovet som må dekkes inn i nevnte emne. Videre avgrenser ikke kravspesifikasjonen koblingen mellom oppdatert yrkeserfaring og kompetansebehovet i emnet. Det er for eksempel ikke tydelig om det er behov for at underviser i førstehjelp og kommunikasjon skal ha oppdatert yrkeserfaring eller om det gjelder kun én av delene. Når det gjelder «formidling og kommunikasjonsmetoder» er det heller ikke tydelig hvilken kompetanse i formidling underviser skal ha, og komiteen vurderer at dette må tydeliggjøres.

Komiteen vurderer det også som en klar mangel at kravspesifikasjonen hverken inneholder kompetansebehov eller kompetansekrav til underviser i emnet *Hovedprosjekt*.

Samlet sett vurderer den sakkyndige komiteen at kravet ikke er oppfylt.

Anbefaling:

Komiteen anbefaler fagskolen å justere på kravspesifikasjonen, altså konkretisere hvilke kompetansebehov som følger av hvert emne og hvilke krav fagskolen selv stiller til den/de som skal dekke disse behovene. Komiteen minner samtidig fagskolen på fleksibiliteten i systemet: Fagskolen står fritt til å sette sammen et fagmiljø som *samlet sett* overholder fagskoletilsynsforordningen § 2-3 første ledd.

Utdanningsfaglig ansvarlig

Komiteen vurderer at kravene fagskolen har stilt til utdanningsfaglig ansvarlig oppfylder kravene i regelverket. Fagskolen stiller krav om at utdanningsfaglig ansvarlig har praktisk-pedagogisk utdanning. Komiteen vurderer at denne bakgrunnen tilfredsstiller kravet om utdanningsfaglig utdanning.

Faglig ansvarlig

I kravspesifikasjonen står det under «Kompetansekrav»: «Formell utdanning på minimum samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet. Relevant og oppdatert yrkeserfaring, jobbet i fagfeltet i løpet av de siste fem år.»

Reiselivsutdanninger har ofte en tverrfaglig bredde, og komiteen vurderer at et begrep som fagområde i dette tilfellet vil vise til flere ulike fagfelt. I utdanningen kulturbasert reiseliv er det planlagt for undervisning i alt fra salg, markedsføring, økonomi, ledelse, kommunikasjon, HMS, forvaltning til historie med mere. Komiteen vurderer at kravet fagskolen har satt til faglig ansvarlig gjenspeiler dette, ved at det stilles et krav til faglig ansvarlig om å ha formell utdanning innenfor ett av disse fagfeltene på fagskolenivå.

Anbefaling:

Selv om minstekravet er oppfylt, anbefaler komiteen fagskolen å skrive ut i kravspesifikasjonen hvilke fagfelt som det er aktuelt for faglig ansvarlig å ha formell utdanning i.

Videre krever fagskolen at faglig ansvarlig skal ha «formell utdanning på minimum samme nivå som det undervises i...». Det er da klart at fagskolen viser til et krav om fagskoleutdanning, men her anbefaler komiteen å heve presisjonsnivået ved å gjøre det tydeligere om faglig ansvarlig skal ha fullført og bestått enkeltemne(r) på fagskolenivå, eller om det skal være krav til en fagskolegrad eller en høyere fagskolegrad. Slik det er utformet nå gir ikke kravspesifikasjonen svar på dette.

Komiteen anbefaler fagskolen helt overordnet å utforme en tydelig kravspesifikasjon uten rom for tolkning. Kravspesifikasjonen skal vise de minimumskravene fagskolen setter til eget fagmiljø og som vil sikre kvalitet i utdanningen.

Fagmiljøets størrelse

Fagmiljøets størrelse står i forhold til innholdet og egenarten til utdanningen. Komiteen vurderer at kravet om antall årsverk og fagpersoner knyttet til utdanningen er tilstrekkelig for den studentmassen som fagskolen planlegger å ta opp. Fagskolen krever at det skal være to årsverk av fagpersoner for en studentmasse på 15 personer.

2.9.2 Fagmiljø – de som er ansatt eller planlagt ansatt

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første og andre avsnitt

«Fagmiljøets størrelse og kompetanse skal stå i forhold til antallet studenter og utdanningens innhold og egenart. I fagmiljøet skal det finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå, utdanningsfaglig kompetanse og oppdatert yrkeserfaring. Utdanningen skal ha en a. faglig ansvarlig som har ansvar for utviklingen og gjennomføringen av utdanningen. Den faglig ansvarlige skal ha utdanning som er relevant for utdanningens innhold og egenart, og være ansatt i minst 50 prosent stilling ved fagskolen. b. utdanningsfaglig ansvarlig med utdanningsfaglig utdanning som har ansvar for å legge til rette for studentenes læring.»

Fagmiljø er definert i fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav a som «de som regelmessig og direkte bidrar til å gjennomføre, organisere eller utvikle utdanningen eller fagområdet».

Fagmiljøet kan bestå av fast ansatte, midlertidige ansatte og timelærere, og de ansatte kan være i heltids- eller deltidsstillinger.

Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første avsnitt første setning beskriver et overordnet krav om at fagmiljøets størrelse og kompetanse skal stå i forhold til utdanningens innhold og egenart og til hvor mange studenter som til enhver tid tar utdanningen. Det er ikke stilt noen absolutte krav til hvor mange personer som må være del av fagmiljøet.

Det sentrale er at fagmiljøet må bestå av nok personer til at det er mulig å gjennomføre alle aktivitetene knyttet til planlegging, undervisning, tilbakemelding, vurdering og liknende. Hvor mange personer som trengs, vil i stor grad avhenge av hvor mange studenter som tar utdanningen. Fagmiljøets størrelse bør også være robust nok til å tåle endringer som for eksempel uventet fravær.

Det stilles konkrete krav til hva slags kompetanse personer i fagmiljøet skal ha. Kompetansekravene gjelder for det samlede fagmiljøet. Hvilken kompetanse som skal finnes i et konkret fagmiljø, krever en konkret vurdering av blant annet den enkelte utdanningens faginnhold og undervisningsform. Fagmiljøet må ha rett faglig kompetanse til å kunne gjennomføre opplæring og vurdering i tråd med studieplanen.

Utdanningsformen vil kunne påvirke hvilken kompetanse som er nødvendig i fagmiljøet. Også sammensetningen av studentene, og studentenes startkompetanse, vil kunne påvirke hva som kreves av fagmiljøet.

I tillegg til det overordnede kravet, er det også et krav i bestemmelsens første avsnitt andre setning om at det finnes noen i fagmiljøet med relevant utdanning minst på fagskolenivå, relevant utdanningsfaglig kompetanse, jf. § 1-2 bokstav b, og oppdatert relevant yrkeserfaring. Disse kravene er relative og må stå i forhold til utdanningens type og målgruppe.

Utdanningsfaglig ansvarlig: Kravet i § 2-3 andre avsnitt bokstav b er at den utdanningsfaglige ansvarlige har «utdanningsfaglig utdanning». Med utdanningsfaglig utdanning menes pedagogisk utdanning. Det forutsettes at det trengs utdanningsfaglig utdanning rettet mot læring minst på nivå med videregående opplæring. Kravet er følgelig strengere enn hva som følger av definisjonen av «utdanningsfaglig kompetanse» i fagskoletilsynsforskriften § 1-2. Det er ikke tilstrekkelig med bare utdanningsfaglig kompetanse fra relevant undervisningsarbeid eller lignende. Det er tilstrekkelig at den utdanningsfaglige ansvarlige har en «generell» pedagogisk utdanning, og det kreves derfor ikke at personens utdanning er tilpasset undervisningsformen på den aktuelle utdanningen i form av stedbasert eller nettbasert utdanning.

Det er tilstrekkelig at noen i fagmiljøet har kompetanse knyttet til undervisningsformen, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første avsnitt. Én person kan fylle rollen som utdanningsfaglig ansvarlig for flere utdanninger. Det krever imidlertid at hen har tilstrekkelig kapasitet til å legge til rette for studentenes læring for alle utdanningene. Det kreves ikke at den utdanningsfaglige ansvarlige har undervisningsoppgaver i utdanningene hen er ansvarlig for, men det vil som regel være en fordel for fagskolen.

Faglig ansvarlig: Det stilles krav til at utdanningens faglig ansvarlige skal ha en utdanning som er relevant for den aktuelle fagskoleutdanningen. Den som er ansatt i stillingen må både oppfylle kravet fagskolen har satt i kravspesifikasjonen og kravene i fagskoletilsynsforskriften § 2-3 andre avsnitt bokstav a. Personen som har rollen som faglig ansvarlig skal være ansatt ved fagskolen i minst 50 prosent stilling på søknadstidspunktet. Dette er begrunnet i at fagskolens styre og ledelse skal ha arbeidsrettslig styring over den faglig ansvarlige.

Den faglig ansvarlige må ha kompetanse til å hente inn og kvalitetssikre bidrag fra fagmiljøet og/eller samarbeidsaktørene, slik at hen kan sikre at utdanningen utvikles og gjennomføres på en måte som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Én person kan fylle rollen som faglig ansvarlig for flere utdanninger. Det krever imidlertid at hen har tilstrekkelig kapasitet til å utføre oppgavene og ivareta ansvaret som følger med rollen for alle utdanningene.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Fagmiljøets kompetanse og sammensetning er ikke samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Den faglig ansvarliges ansettelsesforhold er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Den faglig ansvarliges utdanning er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Den utdanningsfaglig ansvarliges utdanning er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.
- Fagmiljøets størrelse er i samsvar med kravet i fagskoletilsynsforskriften.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Den sakkyndige komiteen viser til dokumentet med tabell med oversikt over det planlagte fagmiljøet. Under «Vurdering» gjengis det som har vært utslagsgivende for vurderingen.

Vurdering

Kompetansen sett opp mot utdanningens innhold

I tabellen er det oppgitt en faglig ansvarlig, en utdanningsfaglig ansvarlig, tre innleide undervisere, en planlagt ansatt og en ansatt ved fagskolen fra et annet utdanningsområde ved fagskolen. Dette utgjør fagmiljøet til utdanningen, og komiteen legger derfor til grunn at sju personer vil bidra i gjennomføringen av utdanningen.

Komiteen vurderer at det finnes personer i fagmiljøet med relevant utdanning innen reiseliv og ledelse minimum på fagskolenivå og høyere (for eksempel utdanning fra Norsk hotellhøgskole), og person med høyere utdanning blant annet innenfor historie, språk- og samfunnsvitenskap, og personer med pedagogisk utdanning for opplæring av voksne og en person med undervisningserfaring fra arbeid i videregående skole og fagskole. Det er også relevant og oppdatert yrkeserfaring i fagmiljøet innenfor salg og reiseliv.

Kompetansen sett opp mot undervisningsformen

Fagskolen oppgir i kravspesifikasjonen, mål om at enten utdanningsfaglig ansvarlig eller fast ansatte skal ha kompetanse innen nettpedagogikk med et minimumsomfang på 5 studiepoeng. I fagmiljøtabellen kommer det ikke frem om utdanningsfaglig eller noen av de fast ansatte i fagmiljøet innehar den målsatte kompetansen på søknadstidspunktet.

Komiteen vurderer at fagskolen ikke har oppgitt at noen i fagmiljøet har nettpedagogisk kompetanse. Komiteen vurderer derfor at fagmiljøets kompetanse ikke står i forhold til utdanningens egenart.

Faglig ansvarlig

Den sakkyndige komiteen vurderer at den faglig ansvarlige har relevant utdanning. Vedkommende har høyere utdanning innen administrasjon- og organisasjonsvitenskap. Den faglig ansvarlige er ansatt i 100 prosent stilling, og komiteen vurderer derfor at minstekravet til stillingsprosent for den faglig ansvarlige (50 prosent stilling) er oppfylt.

Anbefaling:

Fagskolen har satt krav til faglig ansvarlig om å ha oppdatert yrkeserfaring forstått som «... jobbet i fagfeltet i løpet av de siste fem årene.» Komiteen vurderer det som overhengende sannsynlig at fagskolen sikter til reiselivsbransjen med begrepet «fagfeltet» (i bestemt form) og ikke til de ulike fagene som utdanningen er bygget opp av. Komiteen vurderer det som positivt at fagskolen velger å kreve av faglig ansvarlig å skulle ha oppdatert yrkeserfaring, men samtidig har ikke fagskolen dokumentert at faglig ansvarlig har denne formen for kompetanse. Komiteen har tatt utgangspunkt i tilsendt dokumentasjon på søknadstidspunktet og vurderer at faglig ansvarlig ikke kan vise til jobb innenfor reiselivsbransjen i løpet av de siste fem årene. Komiteen anbefaler fagskolen å revidere kravspesifikasjonen for å sikre at kravene etterleveres i praksis.

Utdanningsfaglig ansvarlig

Den utdanningsfaglig ansvarlige har påbegynt studiet praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag. Komiteen vurderer at dette er en relevant utdanningsfaglig utdanning.

Fagmiljøets størrelse

Komiteens vurdering er at størrelsen på det planlagte fagmiljøet står i forhold til antallet studenter.

2.10 Sensorer og praksisveiledere

2.10.1 Sensorenes kompetanse

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-5

«Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om studenten har oppnådd læringsutbyttet for emnet eller utdanningen.»

Sensorene skal ha en kompetanse som gjør det mulig å vurdere hvorvidt studenten har oppnådd læringsutbyttet for emnet eller utdanningen. Studentenes kunnskap, ferdigheter og kompetanse må bli prøvd på en upartisk og faglig betryggende måte, og vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen, jf. fagskoleloven § 21 første avsnitt.

Det er ikke et krav at sensorene må være eksterne, men fagskoleloven krever enten en ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene, jf. fagskoleloven § 21 første avsnitt siste setning. Hvilken kompetanse sensorene skal ha må vurderes opp mot de oppgavene sensoren skal ha. Det betyr at det kan være forskjell på om sensuren gjelder et enkeltemne eller utdanningen som helhet. For å kunne vurdere om studentene har oppnådd læringsutbyttet må sensorene ha god kjennskap til læringsutbyttebeskrivelsene.

Sensoren må videre ha oppdatert fagkunnskap, og kunnskap og kompetanse om yrkesfeltet tilpasset det sensoroppdraget hen skal utføre.

Konklusjon

NOKUTs konklusjon er:

- Kravet er ikke oppfylt.

Gjengivelse fra dokumentasjonen

Kravspesifikasjonen for fagmiljøet gir informasjon om kravene fagskolen stiller til sensorenes kompetanse. Under «Vurdering» gjengis det som har vært utslagsgivende for vurderingen.

Vurdering

I søknaden oppgir fagskolen følgende krav til sensorenes kompetanse: «Vi stiller krav til at sensors kompetanse er lik som faglærer i studiet, men ikke nødvendig med pedagogisk utdanning.»

Den sakkyndige komiteen har påpekt mangler i kravspesifikasjonen for faglærere. Når fagskolen stiller like krav til faglærer som for sensorene gjør de samme manglene seg gjeldende her. I to av emnene, *Opplevelsesdesign* og *Historie og kultur*, er det som tidligere nevnt i kravspesifikasjonen vist til et enten-eller-krav, hvor krav til oppdatert yrkeserfaring er et mulig utfall, men der fagskolen ikke

videre har konkretisert hva som er å regne som oppdatert. Komiteen kan heller ikke vurdere at fagskolen har satt tilstrekkelige krav til sensorenes kompetanse i emnet *Hovedprosjekt*, ettersom det ikke foreligger en kravspesifikasjon (avklart kompetansebehov og krav) for dette emnet.

Komiteen vurderer samlet sett at krav til sensorenes kompetanse ikke er oppfylt.

2.10.2 Praksisveiledernes kompetanse

Krav fra regelverket

Fra Fagskoletilsynsforskriften § 2-4

«Eksterne praksisveiledere skal ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.»

Dette kravet er bare relevant for utdanninger med praksis, og stiller krav til de eksterne praksisveilederne. Interne praksisveiledere er en del av fagskolens fagmiljø og dekkes av kravene i fagskoletilsynsforskriften § 2-3. Med «ekstern praksisveileder» forstås den veilederen studenten har på arbeidsplassen der studentene har sin praksis. Praksisveilederen skal kunne veilede studentene slik at de oppnår læringsutbyttet for utdanningen. For å kunne oppnå dette formålet, må praksisveilederen kjenne læringsutbyttebeskrivelsen for den konkrete utdanningen og praksisen. Praksisveilederen skal vurdere studentenes kompetanse, og må derfor ha kompetanse i å vurdere, kjenne fagskolens vurderingskriterier, og forstå karakterskalaen og hva som er godt nok for å bestå praksis.

Konklusjon

Kravet er ikke aktuelt for denne utdanningen.

Vedlegg: Sakkyndige

NOKUT skal vurdere om søknaden oppfyller kravene til akkreditering av fagskoleutdanning, jf. fagskoleloven med forskrifter.

NOKUT oppnevner sakkyndige som skal vurdere kravene i samarbeid med NOKUTs saksbehandlere, og har stilt krav til de sakkyndiges kompetanse, jf. fagskoletilsynsforskriften § 5-3 første og andre avsnitt.

Til vurderingen av denne søknaden har NOKUT oppnevnt et sakkyndig panel med disse medlemmene:

Trond Eftedal

Avdelingsleder Trond Eftedal, Fagskolen Innlandet

Eftedal har over 25 års undervisnings- og ledererfaring fra Fagskolen Innlandet. Han har hatt ulike oppgaver og ansvarsområder ved skolen og har i dag ansvar for avdeling for administrasjon og økonomi, samt for blant annet vedlikehold og utvikling av skolens kvalitetssystem og for skolens budsjett og økonomistyring. Eftedal er utdannet diplomøkonom og cand.mag. i økonomisk-administrative fag, og har tatt PPU og utdanning på mastergradsnivå i offentlig ledelse med spesialisering i skoleledelse. Han har variert undervisningserfaring med sju år i videregående skole og om lag ti år med undervisning ved fagskole. Han har tidligere vært sakkyndig for NOKUT ved søknader om godkjenning av enkeltstudier og ved fagområdegodkjenning.

Heidi Gamlesanne

Gamlesanne er i dag lektor ved Fagskolen Viken, Østfold. Hun har vært ansatt i fagskolen i 15 år og har i tillegg til å jobbe som faglærer, i perioder vært utdanningsleder for skolens tekniske utdanninger og rektors stedfortreder. Nå er hun tilbake som faglærer på heltid og underviser både sted- og nettbasert i ledelsesfag. Gamlesanne har praktisk pedagogisk utdanning (PPU) og en Master i styring og ledelse fra OsloMet, i tillegg til enkeltemner som Organisasjonspsykologi (Høgskolen i Østfold), Prosjektstyring (NTNU) og Hybrid læringsarbeid i høyere yrkesfaglig utdanning (SEL). Gamlesanne er dessuten utdannet bygningsingeniør (Høgskolen i Østfold), og har jobbet til sammen 23 år i bygg og anleggsbransjen før hun ble lærer i fagskolen (13 år som kommunal byggesaksbehandler og bygningskontrollør og 10 år i det private med bl.a. prosjektledelse).

Cecilie Skram Gil

Gil er høyskolelektor ved Institutt for markedsføring (BI), og universitetslektor ved Universitetet i Stavanger, der hun er emneansvarlig for fagdidaktikk i økonomiske og administrative fag på PPU. Hun har tidligere vært faglig ansvarlig ved økonomiske og administrative utdanninger, samt foreleser ved Fagskolen Rogaland. Hun har lang undervisningserfaring fra videregående skole innen salg, service, reiseliv og sikkerhet. Gil har bachelor i markedsføring fra Handelshøyskolen BI Stavanger, mastergrad i Strategic Tourism Management fra CERAM Sophia Antipolis i Frankrike, og praktisk-pedagogisk

utdanning fra Universitetet i Stavanger. Hun har i tillegg videreutdanning innen kommunikasjon, PR, metode og ledelse, forpleiningsledelse og cybersikkerhet. Ved siden av akademisk virksomhet har Gil også erfaring som freelancejournalist.

Daniel Monstad Windt

Windt har en bachelorgrad som førskolelærer fra NLA (2012) og en fagskolegrad som HR-konsulent fra NKI Fagskoler AS (2025). Han studerer nå bærekraftskonsulent ved NKI Fagskoler* og er landsstyremedlem i Organisasjon for Norske Fagskolestudenter (ONF). Han har bred erfaring innen organisasjonsarbeid og tillitsverv. Han har vært aktiv i Pedagogstudentene som landsstyremedlem og AU-medlem, og har hatt flere tillitsverv i Utdanningsforbundet, HK og HK Jula Norge. Windt var studentrådsleder ved NKI Fagskoler i 2024 og sitter per d.d. i skolens styre som studentmedlem. På vegne av NOKUTs panel representerer Windt studentene.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578, 1327 LYSAKER | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)